



**Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus**

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Usuris, & interesse, Pars II. de Cambiis, Pars III. de Censibus, Pars IV. de Societatibus Officiorum

**Luca, Giovanni Battista de**

**Coloniae Agrippinae, 1691**

Disc. V. Romana Renovationis. Fidejussor debitoris in societate officii, An possit in præjudicium principalis absentis vel ignari renovare societatem, sive alteram ex integro contrahere, ut priorem ...

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74112](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74112)



postea venientibus, & quæ apud forenses vulgò dicitur *causela Surdi*; Sed hoc nil commune habebat cum casu quæstionis, dum uterque hæres jam hæreditatem agnoverat, ideoque in utrumque transferat universum jus hæreditarium activum & passivum, sed in quemlibet pro sua virili ad text. in l. *pro hæreditariis*, & l. *si adulta* Cod. de hæreditar. action. cum concord. late congestis decis. 4. 13. par. 9. recent. & sic semper firmum remanere dicebam, quod pro virili absentis, debitor in casu periculi non remanebat liberatus, & successivè cessabat lucrum, quo sublato non possunt deberi fructus.

Judex, qui contra debitorem decrevit, non amplectendo motivum à scribentibus pro victore ut supra deductum tanquam verè extrà casum, se fundavit in eo, quod cum hæreditas esset opulenta, atque cohæredi absenti, quatenus hujusmodi actum approbare noluisse, remaneret consultum in aliis bonis, potuerat cohæres præfens totum istud creditum exigere, ac successivè dictam novam societatem facere, in qua per actum occultum fingitur solutionem præcessisse, juxta naturam novationis, Ac etiam considerabar, quod ubi id non procederet, adhuc debitori in casu lucri remanebat consultum super aliis bonis pro virili contrahentis, quæ cohæres absens possidebat.

Istud motivum in humano sensu aliquam probabilitatem habere videbatur, sed non videbatur legale, neque omninò tutum etiam de facto, quoniam dari poterat casus, quod intermedio tempore durantis hujus novæ societatis, reliqua alia bona dissiparentur, Ac etiam dicebam punctum non esse in relevatione cohæredis absentis, sed in potestate alterius contrahentis, an scilicet ille potuerit novare pro toto, & ita per actum occultum solutionis sibi factæ debitorem in totum liberare à priori debito; Si enim non poterat, sequebatur novam societatem initam esse absque forte pro dicta virili, ac debitorem subjacere certo damno absque certitudine lucri, Eoque minùs motivum intrare videbatur ob cessantem assistentiam facti, dum constabat utriusque hæredis nomine renovationem factam esse.

Credidi tamen, reflectendo ad veritatem, justam esse determinationem, quam ab initio prædixi, consulendo debitori, ut eo meliori quo posset modo concordiam procuraret, ut sequutum fuit, non quidem ex præmissis, sed ex altero motivo per scribentes in contrarium non deducto, quod scilicet isti cohæredes hæreditatem possidebant pro communi, promiscuè illam administrantes in solidum respectu bonorum existentium in locis, in quibus quilibet eorum respectivè reperiebatur; Quo posito resultabat unum utriusque nomine potuisse integrum debitum exigere vel novare, ex recepta juris propositione, quod inter socios vel pro communi possidentes, unus dicitur habere mandatum ab altero etiam ad obligandum in solidum, multo magis indubitanter ad liberandum, ideoque debitor socialis solvens consocio totum debitum, liberationem consequitur, potissimè ubi agitur de socio administratore, ex deductis apud Cels. decis. 2. num. 1. cum seqq. ac habetur pluries in sua materia sub tit. de credito; Et fortius in præfenti, dum cohæres præfens fecerat actum, quem alter absens impugnare non potuisset, sequendo scilicet judicium defuncti, & continuando observantiam contractus ab ipso initi; Nunquam enim etiam tutori vel administratori imputari potest id, quod idem defunctus faciebat, ac utile reputabat, ideoque multo minus cohæres cohæredi, vel socius consocio, cum in effectu ista renovatio ex prudenti consilio inita esset, ne pecu-

cunia remaneat otiosa, Accedente præfentim observantia præferente cohæredis approbationem, ideoque licèt succumbens, laudavi determinationem.

ROMANA  
RENOVATIONIS

PRO

JOANNE BAPTISTA THOMATO

COM

JULIO MAZZOLENO  
ET CONSORTIBUS.

*Casus disputatus coram A. C. & resolutus contra Thomatum postea concordatus.*

Fidejussor debitoris in societate officii, An possit in præjudicium principalis absentis vel ignari renovare societatem, sive alteram ex integro contrahere, ut priorem dissolveret; Et quid ubi ipsemet fidejussor est etiam creditor, An id agere possit ad proprium commodum.

SUMMARIUM

- 1 **F**acti series.
- 2 Fidejussor potest renovare societatem vel novam pro prima dissolvenda contrahere in damnnum principalis debitoris.
- 3 Quando id sit prohibitum, declaratur.
- 4 Contractus dicitur spectare ad eum, ad quem ille qui gessit, declaravit pertinere.
- 5 An idem possit esse creditor seu utiliarius societatis & fidejussor debitoris.

DISC. V



D favorem Domini Lencii de anno 1639. inita fuit societas officii cursorum 250. super quodam officio Cursoratus, & bonam fidem recognovit Joannes Baptista Thomatus, eique tanquam fidejussor accessit Ludovicus Mazzolenus, quem Thomatus juxta consuetam formulam indemnem relevare promissit; Cumque de anno 1645. per mortem Cursoris dissoluta fuisset societas prædicta, atq; Lencius egisset pro restitutione sortis contra Mazzolenum fidejussorem, hic societatem prædictam renovavit cum dicto Lencio, qui illinc ad aliquot menses declaravit præfatam societatem, tam primo loco contractam, quam deinde renovatam, ab initio ad ipsum Mazzolenum spectasse, utpotè de ejus pecunia contractam, ipsumq; Lencium non habuisse nec habere nisi nudum nomen; Quibus peractis Thomatus per plures annos continuavit eandem solutionem fructuum, quam usque ab initio contractæ societatis statutis temporibus facere solebat, usq; quo dicti Mazzoleni interim defuncti hæres sub ejusdem Lencii nomine dictum debitorem pulsavit coram A. C. dissoluta societate ad sortem prædictam restituendam, unde debitor pulsatus habita notitia mortis Cursoris sequuta de anno 1645. per quam



quam prima societas dissoluta erat, proindeque ejus vigore absque dubio fructus exigi non poterant, opponere de imputatione in sortem fructuum à dicto tempore circa solutorum, & respondente actore de ejusdem societatis renovatione facta, replicabat reus id ipso ignaro, & non consentiente fieri non potuisse, unde restricta ad hunc punctum disputatione.

Pro actore scribentes, quibus iudex adhæsit, se fundabant in auctoritate *Rote dec. 231. par. 2. decis. & dec. 60. post Zaach de societ. ubi firmatur fidejussorem posse in damnum principalis pro ejus indemnitate, ac pro se liberando à molestiis creditoris eum urgentis ad restitutionem sortis, (ubi præsertim ad eam est obligatus tanquam principalis principaliter & in solidum) renovare societatem officii, seu pro æquivalenti summa prioris dissolvendæ alteram contrahere. Atque supponebatur istam opinionem in Curia, præsertim verò in dicto Tribunali A. C. esse usum receptam, qualem præsupposui in *Hortana pro Capitulo Cathedralis, de qua sub tit. de usuris & interesse ubi generaliter de articulo, An & quando fidejussor possit capere pecuniam ad interesse in damnum principalis debitoris disc. 34.**

Scribens pro debitore, credebam, etiam cum aliquo sensu veritatis, non esse in casu dictæ conclusionis, alioquin in suo casu veræ, illam enim procedere dicebam, ubi fidejussor per creditorem urgetur, ita & taliter, quod cogatur dictum novum actum facere ad impediendas molestias reales vel personales, quas ipse aliàs passurus esset, cum tunc lex ei succurrere videatur de mandato præsumpto, quod ita in actu fidejubendi pro ejus relevatione à principali debitore habuisse videtur, Secus autem ubi ipse fidejussor solvit debitum principali creditori, ita ut ipse effectus sit principalis debitoris creditor. Tunc enim quia non agitur de impediendis molestiis inferantur, sed agitur de se reintegrando de proprio credito, talis facultas cessat, atque receptum est non posse fidejussorem accipere pecunias sub usuris in damnum principalis absque istius speciali interpellatione ex deductis per *Rosam decis. 324. num. 2. post. Cenc. de Cens. & post Duard. eodem tract. & decis. 20. numer. 12. cum sequen. post Zaach. de obligat. Camer. ac in aliis frequenter, cum cesset ratio, ob quam dictum mandatum præsumptum intrat, & sic distinguendo habetur latius, & ex professo deductum in dicta Hortana disc. 34.*

Et hunc dicebam casum nostræ controversiæ, quoniam cum Lencius declarasset ab initio ejus nomen simulatè appositum esse, atque dictæ societatis commodum & incommodum ad dictum Mazzolenum spectasse, Hinc proinde à principio dicebatur proprius ac directus creditor, perinde ac si directè & immediatè contraxisset, ille verò, qui nomen præstitit nunquam intervenisset, ex deductis per *Buratt. decis. 733. Cavaler. decis. 221. & 243. decis. 153. par. 7. rec. & aliàs quotidie.*

Est bene verum, quod ob illam pluralitatem personarum, quæ in eodem subjecto diversis respectibus in jure frequenter habetur, præsertim sub *tit. de cambiis, disc. 1. & sequen.* considerabam ex iis quæ habentur *disc. sequen. & in Camerinen. societatis off. hoc eodem tit. disc. 8.* cessante incompatibilitate, nil prohibere, quin idem posset esse societatis utilitarius, & socii debitoris fidejussor, cum rectè societas ad effectum periculi, & similes possit esse substantiata cum uno, quodque ejus utili-

*Card. de Luc. de Censibus. Pars IV.*

litas vel commodum spectet ad alterum, ita ut quemadmodum emptor ad effectum habendi actionem evictionis potest ex supervenienti dominio vel credito evincere à seipso tanquam rei possessore & diversa persona, ita possit tanquam utilitarius societatis molestare seipsum tanquam fidejussorem, atque ita impediendo molestias, ne sequantur, facere idem, quod aliàs ut supra facere posset, si ageretur de tertio creditore, cum cessante fraude usurarum vel alterius legalis prohibitionis, in jure prohibita non fit simulatio personarum, quæ in jure non reputatur damnata, ut est altera simulationis veritatis actus, quia nil debitoris interest se esse unius vel alterius debitorem, ex iis, quæ pariter habentur pluries sub dicto *tit. de cambiis*, undè in casu occurrentia esset cogitandum.

ROMANA  
SOLIDATIONIS  
COMPUTORUM  
PRO  
RUFFINO PLEBANO  
CUM  
ASCENSIANA BRUNORA

*Discursus pro veritate.*

An unus & idem possit esse debitor & creditor societatis officii, & quando id sit compatibile.

Inita societate inter officialem & duos creditores in solidum pecuniæ dadores, An per mortem unius ex istis societas dissolvatur.

Quando dicatur valida societas inita cum absente, de cujus ratificatione tacite appareat per exactionem fructuum.

S Y M M A R I U M.

- 1 *Acti series.*
- 2 **F** Societas substantia potest esse penes unum, quamvis utilitas esset penes alterum.
- 3 Societas officii vacat per mortem cedentis non cessationarii.
- 4 An unus & idem possit esse in societate debitor & creditor, & de pluribus similibus.
- 5 Quando clarior admittatur concursus plurium personarum incompatibilium in uno subjecto.
- 6 Societas licet per mortem unius dissolvatur quoad omnes, cessat ex contraria voluntate etiam præsumptiva.
- 7 De alio casu, in quo societas per mortem unius ex sociis non dissolvitur.
- 8 De societate vestigialium non dissolvenda per mortem unius, & de ratione.